

ONDERWIJS

VOORBEREIDING OP VOORTDURENDE SCHOLING

EEN CURSUS VOOR TANDHEELKUNDIGE STUDENTEN AAN DE UNIVERSITEIT VAN FLORIDA

T. PILOT

Uit de vakgroep Parodontologie- Prothetodontie- Sosiodontie van de rijksuniversiteit te Groningen.

Trefwoorden: Onderwijs – P.A.O.

Inleiding

Wanneer men tijdens een studiereis langs tandheelkundige opleidingen in de Verenigde Staten het aldaar geboden onderwijs vergelijkt met de opleiding aan een tandheelkundige subfaculteit in Nederland wordt men getroffen door de grote mate van overeenkomst zolang men alleen oog heeft voor tandheelkundig-technische aspecten. Er bestaan echter vaak opmerkelijke verschillen ten aanzien van de doelstelling en de organisatie van het onderwijs, waarbij natuurlijk ook tussen de vele opleidingen in de Verenigde Staten zelf grote verschillen bestaan. Tot de opleidingen die baanbrekend werk verrichten in onderwijsvernieuwingen mag gerekend worden het College of Dentistry van de Universiteit van Florida te Gainesville (Florida). Bij het bezoek aldaar in mei 1977 viel de nadruk op die gelegd wordt op onderwerpen als 'Preparation for continuous learning' (voorbereiding op voortdurende scholing), 'Clinical judgment' (besluitvorming in de praktijksituatie) en 'Faculty evaluation' (beoordelen van leden van de onderwijsstaf). Een korte beschrijving van deze onderwerpen zal in een drietal artikelen worden gepresenteerd.

Preparation for continuous learning

Deze cursus wordt verzorgd door Dr. Richard S. Mackenzie, hoofd van de afdeling Onderwijs. Hij is niet alleen tandarts, maar heeft ook een volledige opleiding in psychologie en onderwijskunde afgesloten met een proefschrift. Hij geniet grote bekendheid in kringen van tandheelkundig onderwijs en wordt regelmatig door andere opleidingen om advies gevraagd (zie ook Ned Tijdschr Tandheelkd 84 : 430, december 1977). De gedachte achter de cursus is als volgt:

Eén van de belangrijkste zaken die men een tandheelkundig student moet bijbrengen is de vaardigheid om na het afstuderen – gedurende het gehele professionele leven – in de eigen bij- en nascholing te kunnen voorzien. De explosieve groei van kennis, de voortdurende verbetering van tandheelkundige behandelmethoden en de steeds veranderende vraag naar tandheelkundige verzorging houdt in dat

de tandarts zich voortdurend zal moeten aanpassen. Het motto is: Bereid je voor op veranderingen! Daarbij moet de lezer bedenken dat postacademisch onderwijs niet alleen op rationele gronden te verdedigen is, maar dat in enkele gebieden in de Verenigde Staten de tandarts reeds bij de wet verplicht is elk jaar een bepaald aantal uren postacademisch onderwijs te volgen.

Deze cursus in Florida omvat tenminste 100 werkuren voor de student en speelt zich voornamelijk af in de laatste twee studie jaren. Men heeft een scherp omschreven cursus georganiseerd in tegenstelling tot de vaak ongeorganiseerde aanpak die bij vele andere opleidingen wordt aangetroffen. Doeltreffendheid en aandacht voor kosten/baten-analyse moet – zo vindt men – vanuit het onderwijs in de praktijksituatie doorklinken. Elke student heeft de beschikking over een gedetailleerd cursusboek. De eerste opdracht die hij in een persoonlijk gesprek met het hoofd van de cursus uitvoert is het formuleren van de noodzaak voor postacademisch onderwijs en het geven van een overzicht van de beschikbare methoden om zijn eigen educatie voort te zetten. Daarna wordt in dit gesprek de keuze bepaald uit het totale scala van mogelijkheden. Deze keus sluit zo veel mogelijk aan bij de wensen die de student, gezien zijn plannen voor de toekomst, reeds heeft. Daarna kan de student, verdeeld over twee jaar door allerlei activiteiten 'credits' (punten) verzamelen. Na het overschrijden van het vereiste minimum aantal punten vraagt hij een afsluitend gesprek met de cursusleider aan.

Het praktische gedeelte van de cursus is in drie categorieën georganiseerd.

a. *Deelnemen aan postacademisch onderwijs voor tandartsen:* congressen, lezingen, gastcolleges, cursussen, activiteiten van studieclubs, etc. Uitgebreide lijsten met allerlei data en programma's staan de studenten ter beschikking en vele typisch Amerikaanse studieclubs hebben zich bereid verklaard regelmatig studenten als gast te ontvangen. Postacademisch onderwijs en cursussen aan de universiteit

Samenvatting:

Het voorbereiden op voortdurende scholing en daarmee op veranderingen die in het latere professionele leven zullen gaan optreden, is een interessant onderwerp in de opleiding tot tandarts. Een cursus daarover aan de Universiteit van Florida wordt in het kort besproken.

zijn, voor zover er plaats is zonder kosten voor studenten toegankelijk. Er zijn praktische handleidingen beschikbaar zoals bijvoorbeeld 'How to attend a dental meeting'. Studenten bespreken vooraf het programma met de cursusleider, stellen vast wat zij willen leren en hoe zij dat gaan organiseren. Ook na afloop is er een gesprek en wordt schriftelijk vastgelegd of de vooraf gestelde doelen bereikt zijn. De student wordt op deze wijze gedwongen vooraf goed te overdenken wat hij wil en ook het resultaat kritisch te beoordelen. Studenten gaan vaak gezamenlijk naar congressen en cursussen; zij wisselen ervaringen uit, hetgeen stimulerend werkt. Een bijkomend voordeel is dat de student ook eens in een andere omgeving komt en kennis neemt van andere opvattingen en systemen. Soms zal hij zijn eigen mening en de inhoud van het door hem genoten onderwijs tegenover de buitenwereld moeten verdedigen. De kans op een meer kritische instelling wordt vergroot.

b. *Leren van eigen ervaringen.*

Deze categorie activiteiten is niet zo gemakkelijk te organiseren; men probeert het langs een tweetal wegen. De eerste benadering is het formeren van een groepje studenten met dezelfde belangstelling. Vele stafleden zijn bereid gevonden een groepje studenten te leiden wanneer zij een bepaald aspect in de tandheelkunde willen gaan bestuderen. De meeste onderwerpen zijn klinisch en sluiten aan bij het onderwijs en de belangstelling van de stafleden. De opzet is de studenten ervan te doordringen leerervaringen met anderen uit te wisselen en elkaar in dit opzicht te stimuleren. Op deze wijze worden kleine onderzoekprojecten opgezet, waarin men bijvoorbeeld de resultaten van behandeling van eigen patiënten in rapporten verwerkt. Een enkele maal neemt een dergelijk groepje deel aan een onderzoekproject van een staflid; vaak levert dit stof op voor een tafeldemonstratie of een kleine voordracht in een ander deel van deze cursus. Ook het uittesten van nieuwe materialen of behandelwijzen is een geliefd onderwerp.

Ook op individuele basis kunnen activiteiten ontwikkeld worden, hoewel altijd een staflid als mentor zal moeten optreden. In ieder geval wordt van alle studenten verlangd dat zij een literatuuronderzoek uitvoeren en een geschreven protocol maken voor onderzoek of literatuurstudie. Men beschouwd het *systematisch verzamelen van informatie* namelijk als fundamenteel voor het leren van eigen ervaring.

Een klein voorbeeld: Tijdens één van mijn gesprekken met Mackenzie kwam een student binnen met de vraag of hij voor de cursus iets kon doen omdat voor de zoveelste keer zijn patiënten niet waren gekomen en hij dus niets te doen had. Er ontstond zich een gesprek met vragen of dit een probleem was voor vele jaargenoten, dan wel dat betrokken student een uitzondering vormde; of er oorzaken aan te wijzen waren, e.d. Vrij snel besloot de student zijn tijd nuttig te besteden door het opschrijven van mogelijke oorzaken van afwezigheid van patiënten en het opzetten van een eenvoudig onderzoekje om deze lijst compleet te maken en vervolgens uit te testen bij jaargenoten. Een verslag van de resultaten zou niet alleen hemzelf maar ook de leiding van de kliniek kunnen helpen bij een doelmatige organisatie van de patiëntenbehandeling.

Er zijn handleidingen zoals 'The content of a research protocol', 'A checklist for reviewing dental research reports', plus een lijst van relevante artikelen.

c. *Helpen anderen te leren.*

Bij dit onderdeel gaat men ervan uit dat binnen elke groepering enkele personen altijd het initiatief nemen, veel organisatorisch werk verrichten en als leiders optreden. Van elke tandarts wordt later een zeker leiderschap verwacht. Hij behoort

tenslotte in opleiding en functie tot de toplaag van de bevolking. Leidinggevend de eigenschappen moeten daarom bij alle studenten zoveel mogelijk ontwikkeld worden. Een lange lijst van mogelijkheden staat daarbij ter beschikking, zoals het geven van een tafeldemonstratie tijdens een studentencongres, het beoordelen en wegen aangeven voor de verbetering van een stukje onderwijs, het organiseren van een klinische avond of een studentencongres, het schrijven van een artikel in een studentenblad (zolang het niet de sociale activiteiten betreft), het oprichten van een studieclub, het organiseren van studiereizen naar fabrieken, enz. Andere activiteiten zijn: het helpen bij het maken van onderwijsmateriaal en audio-visuele programma's. Ook het deelnemen aan voorlichtende activiteiten in de eigen woon- en leefsituatie wordt zeer aangemoedigd. Er bestaan handleidingen zoals 'The creative clinician: A guide to the preparation of table clinics' en formulieren met vragen om een gedeelte van het onderwijs te evalueren.

In het gesprek ter afsluiting van de cursus gaan student en cursusleider samen na wat het nut is geweest. Alle activiteiten passeren de revue en men gaat na wat er van de oorspronkelijke doelstellingen terecht is gekomen. Tenslotte moet de student een plan ter bespreking aanbieden, met betrekking tot hoe hij zich voorstelt zijn voortgaande scholing te organiseren in de eerste vijf jaar na zijn afstuderen als tandarts.

Voor zover ik kon nagaan wordt deze cursus door het grootste gedeelte van de studenten positief gewaardeerd. De student geniet van de vrijheid om het werk naar zijn eigen wensen in te delen, de

cursus vormt een welkome afwisseling van de technische procedures en men heeft het gevoel dat de cursus bijdraagt tot het later slagen in de praktijksituatie. De cursusleider is veel meer een stimulator dan een controleur en tracht op alle mogelijke manieren de pret er in te houden. Naast vele concrete voordelen zijn er ook minder tastbare positieve kanten te noemen. De cursus bevordert zeker dat de student reeds tijdens zijn studie komt tot een meer kritisch en weloverwogen oordeel over zijn eigen opleiding. Persoonlijk vond ik het belangrijkste gegeven dat de cursus voorbereidt op veranderingen in tandheelkunde en tandheelkundige verzorging die ongetwijfeld zullen gaan plaatsvinden. Het is ondenkbaar dat de beroepsuitoefening gedurende 30 à 35 jaar dezelfde blijft. De tandarts zal ook beter voorbereid zijn om een *actieve* rol te spelen in deze veranderingen. Hoe de staf aan universiteiten zich voorbereidt op veranderingen zal in een volgend artikel aan bod komen.

Nadere inlichtingen en overdrukken uit de beschreven cursus zijn op aanvraag verkrijgbaar.

Summary:

Title: Preparation for continuous education. A course for dental students at the University of Florida.

To prepare a student for changes in dentistry and dental practice is an interesting subject in the dental curriculum at the University of Florida. The course on preparation for continuous education is discussed briefly.

Februari 1978. Adres: Dr. T. Pilot,
Ant. Deusinglaan 1,
Groningen.